

Rozprawa doktorska pt. „Państwa *de facto* na obszarze poradzieckim”

(Streszczenie)

Celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest analiza pojęcia państwa *de facto*, procesu powstawania państw *de facto* oraz mechanizmu ich funkcjonowania. Praca została podzielona na pięć rozdziałów.

W rozdziale pierwszym omówiono pojęcie państwa z punktu widzenia nauk o polityce oraz prawa międzynarodowego. Analizie poddano definicję państwa opartą na teorii trzech elementów. Zagadnienie to jest ściśle związane z problemem tworzenia państwa oraz prawa do samostanowienia narodów, na które często powołują się grupy separatystyczne.

W rozdziale drugim analizowano pojęcie secesji jako procesu państwowotwórczego na podstawie definicji zawartych w doktrynie prawa międzynarodowego, w orzeczeniu kanadyjskiego Sądu Najwyższego w sprawie Quebecu oraz w opinii doradczej Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z 2010 r. w sprawie jednostronnej deklaracji niepodległości Kosowa. Zbadano czynniki i okoliczności, które prowadzą do secesji w oparciu o teorie M. E. Browna, S. van Every, D. Horowitza, D. Siroky'ego i J. R. Wooda. W dalszej kolejności w rozdziale przedstawiono dyskurs na temat legalności secesji, przede wszystkim w odniesieniu do prawa do samostanowienia narodów, prawa do secesji, zakazu groźby lub użycia siły oraz zasady integralności terytorialnej państw. Przedstawiono również analizę pojęcia państwa *de facto* oraz pojęć zbliżonych, na podstawie których zaproponowano nową definicję, podkreślając kluczowe elementy państw *de facto*.

Rozdział trzeci zawiera studium przypadku Abchazji. Rozdział rozpoczyna się od analizy stosunków między Abchazami i Gruzinami z perspektywy historycznej. Następnie zawiera analizę przyczyn i okoliczności, które doprowadziły do jednostronnej deklaracji niepodległości oraz secesji Abchazji od Gruzji. Przedstawiono również analizę państwowości *de facto* Abchazji na podstawie przeprowadzonych badań terenowych. Szczególna uwaga została poświęcona procesowi stabilizacji sytuacji pokonfliktowej oraz próbom rozwiązania statusu Abchazji.

Rozdział czwarty odpowiednio zawiera studium przypadku Osetii Południowej. Struktura rozdziału jest analogiczna do poprzedniej: po analizie relacji osetyjsko-gruzińskich następuje zbadanie przyczyn i okoliczności, które doprowadziły do secesji Osetii Południowej.

Główna część rozdziału poświęcona jest analizie państwowości *de facto* Osetii Południowej. Na koniec analizowane są próby rozstrzygnięcia kwestii statusu Osetii Południowej.

W rozdziale piątym podsumowano wcześniejsze badania, przedstawiając analizę obszaru poradzieckiego na podstawie teorii B. Buzana, sformułowanej w jego dziele *Regions and Powers. The Structure of International Security*. Teoretyczne rozważania dotyczące secesji i państwowości *de facto* zastosowano do przypadków Abchazji i Osetii Południowej, porównując ich status oraz wskaźniki stabilności. Na koniec przedstawiono politykę państwa pełniącego rolę „gwaranta” stabilności oraz omówiono scenariusze przyszłego rozwoju sytuacji państw *de facto*.